

Från Hotellbryggan till Dalarö torg

Dalarö hembygdsförening fick överta den kraftigt nedgångna pagoden (telefonkiosken), från Telia, som under ett antal år stått vid Hotellbryggan på Dalarö. Som tur är finns det personer här på Dalarö som inte drar sig för att genomföra allt arbete som måste utföras för att återställa pagoden i nyskick och placera den på Dalarö torg.

Följande sidor belyser pagodens resa mellan Hotellbryggan och Dalarö torg.

Ett Telia citat:

När telefonkioskerna var som flest fanns det 44 000 i Sverige. 2014 fanns det bara 1200 kvar och under 2015 togs de sista bort. Några personer kommer att sakna dem, men yngre vet knappt vad det är. Vi talar om telefonkiosken eller telefonautomaten som nu definitivt spelat ut sin roll i den nya mobiltelefon-täta tillvaron.

Denna första typ av telefonkiosk kallades "pagoden" på grund av sin utformning. 1901 års modell var ritad av ingenjören Hjalmar Celion. Väggarna var av ljuddämpande material och invändigt skyddade en hylla av ek för buller utifrån. Den hade glasrutor med inetsad dekor i sidorna och ett gallerverk nertill. Avsikten var att man lätt skulle kunna se om någon var i kiosken. Gallret kunde även tjäna som skydd mot hundar. Kioskens utformning patenterades den 11 oktober år 1900.

Hotellbryggan 2012-06-07.

Pagoden flyttas från Hotellbryggan för renovering

2015-06-07.

**Dags att starta det omfattande
renoveringsarbetet.**

2015-06-07.

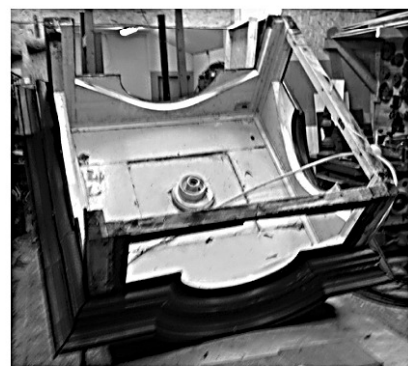
Allt trä mellan nederdelen av stål och takkonstruktionen visade sig vara ruttet och måste bytas ut.

2015-06-07.

Pagoden delas i tre delar för att vissa arbeten ska kunna utföras inomhus.

2016-01-02.

Nyttillverkade delar har börjat återmonteras.

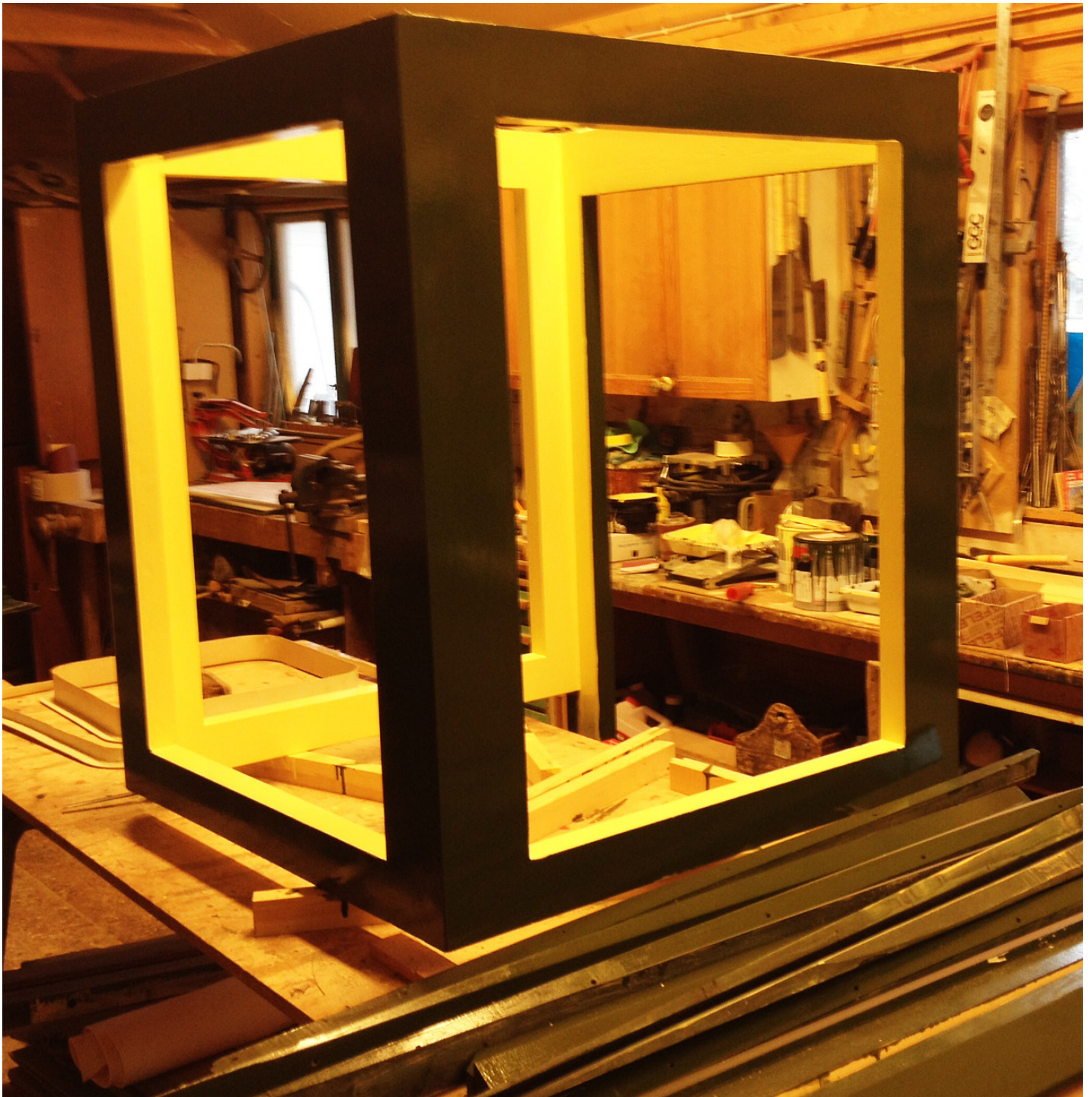

2016-01-24.

Den nedre stålkonstruktionen förbehandlas och målas med ursprungliga färgnyanser.

2016-01-24.

Svepet är här helt nytillverkat och grundmålat.

2016-03-06.

Nyttillverkade delar, målade och klara för delmontering.

2016-03-06.

Åter ute på gården krävdes tunga lyft och balanserande på byggställning.

2016-03-06.

Pagoden har flyttats ut eftersom storleken på delarna medför att de inte kan monteras inomhus. Här återplaceras toppspiran, som är utförd i brons, på det handknackade taket.

2016-03-06.

Nu återstår inpassning av lister, dörrar, glas och hylla etc. som är ett omfattande detaljarbete.

2016-03-06

Bygglovshandling

Så var det dags att söka bygglov.

**Haninge
kommun**

Stadsbyggnadsförvaltningen

**Ansökan om lov, strandskyddsdispens
och anmälan om anmälanspliktig åtgärd**

Blanketten kan användas för flera åtgärder på samma fastigheter

Fastighetsbeteckning	Fastighetens adress
Dalrö 4:27	Dalarö torg invid fastighet Odinsv 29A
Sökande eller byggherre	Person- eller organisationsnummer
Dalarö Hembygdsförening	802430-4837
Utdelningsadress (Sökande)	Postadress
Odinsvägen 6A 13770 Dalarö	Hyrutrymme i Tullhuset plan 2
E-post	Telefon
information@dalarohembygd.se	
E-post	Telefon

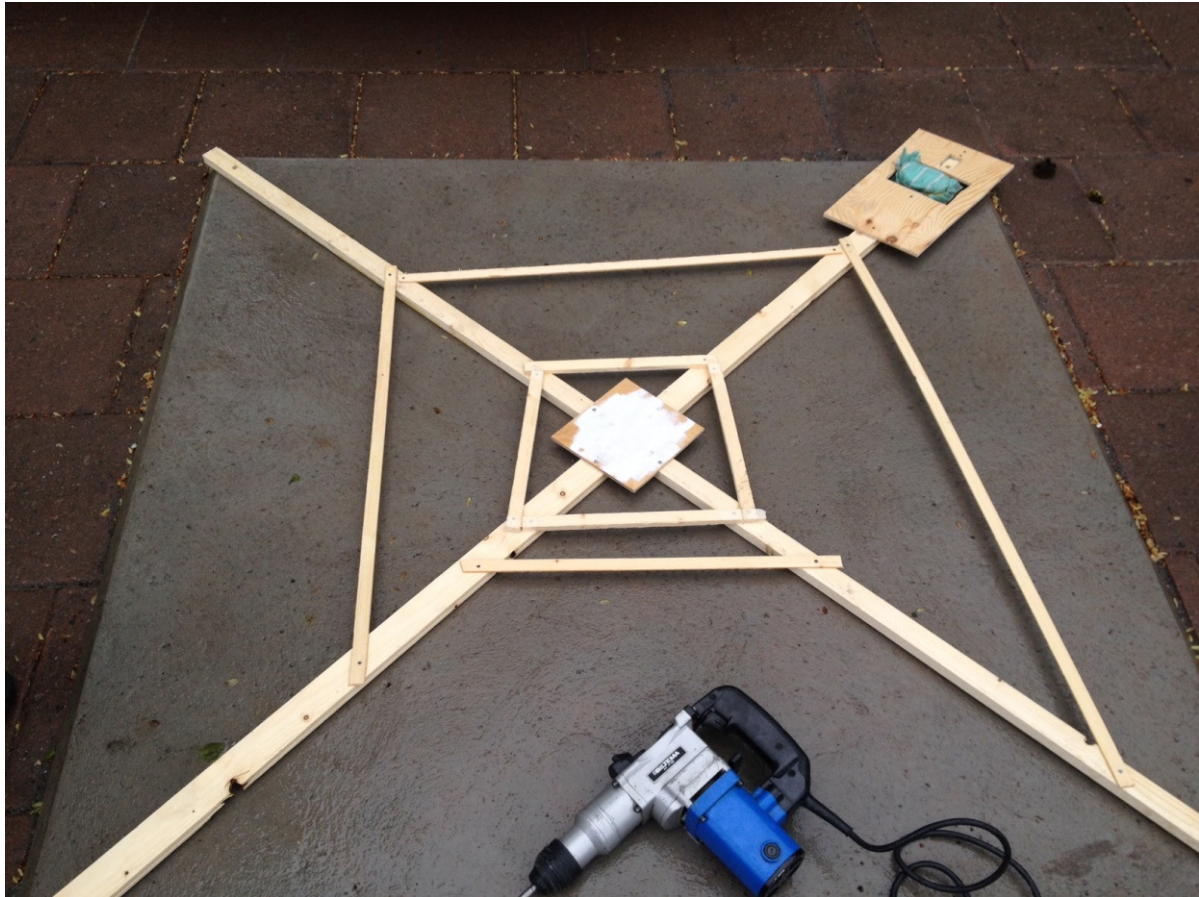
Ansökan om bygglov 2016-01-27. Beviljat bygglov 2016-04-15.

Gjutning av plattan på torget.

2016-05-16

Borrning i hörnen för expanderbultar.

2016-01-29.

Transport från Sveavägen till Dalarö torg med hjälp av en pall-lyftare.

2016-06-03

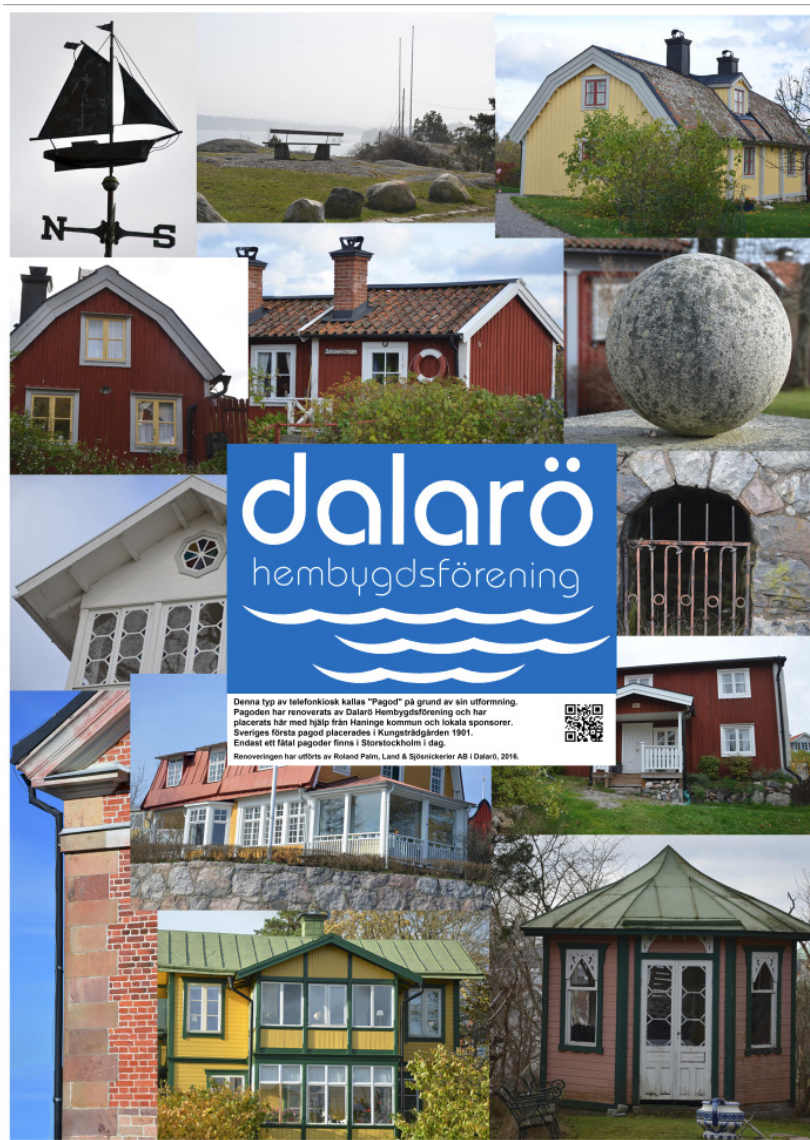

Uppställningen på torget avslutad.

Så var det dags att begära elanslutning och beställa informationsskylt att sätta upp i pagoden.

2016-06-03.

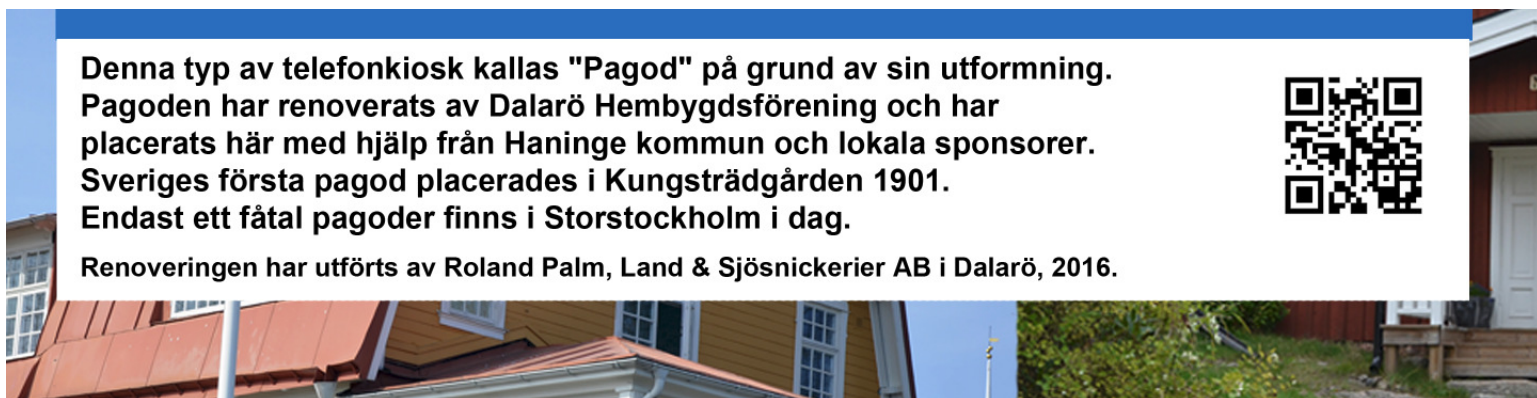

**Informationsskylt beställs för
att sättas upp i pagoden.**

2016-06-05.

Denna typ av telefonkiosk kallas "Pagod" på grund av sin utformning. Pagoden har renoverats av Dalarö Hembygdsförening och har placerats här med hjälp från Haninge kommun och lokala sponsorer. Sveriges första pagod placerades i Kungsträdgården 1901. Endast ett fåtal pagoder finns i Storstockholm i dag.

Renoveringen har utförts av Roland Palm, Land & Sjösnickrier AB i Dalarö, 2016.

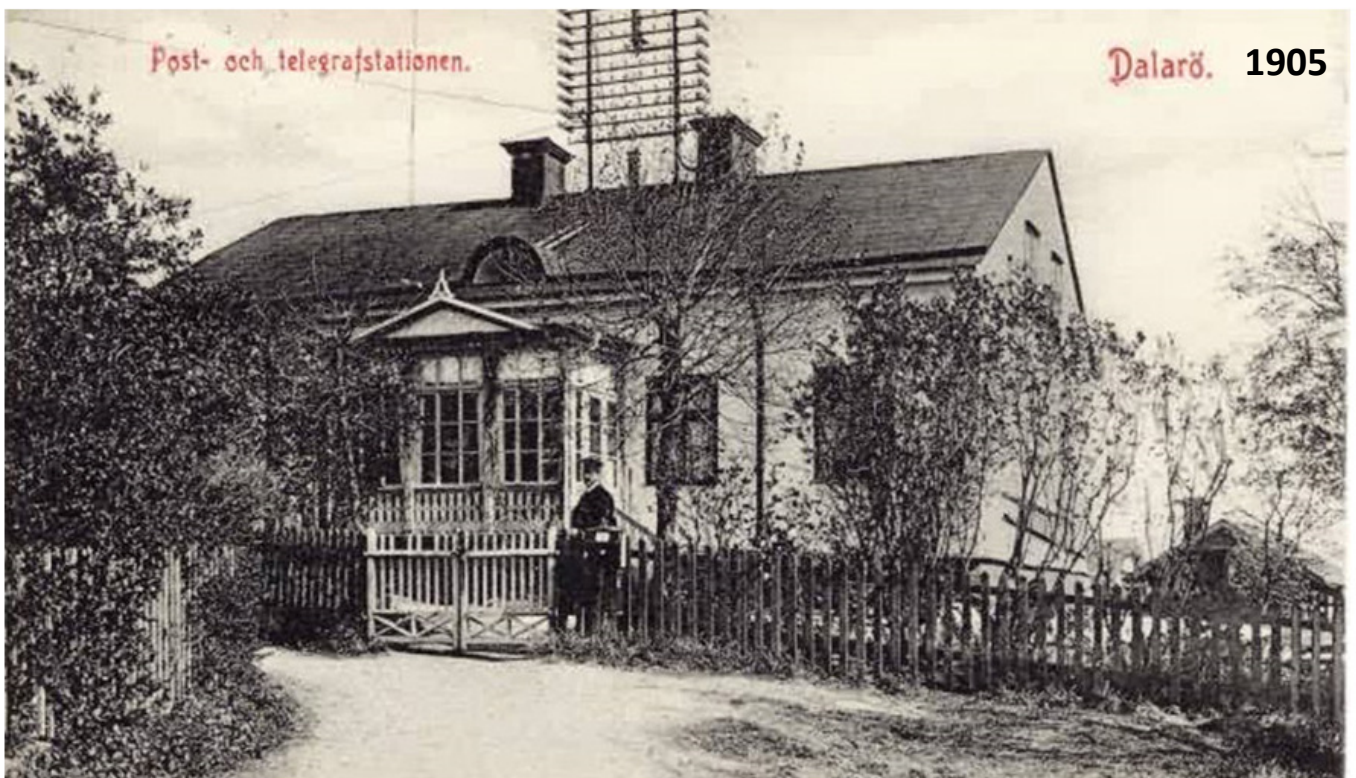
En historisk tillbakablick.

Emblem på väggen till huset på Postvägen 3 DALARÖ

Foto från 2011

POST OCH TELEGRAFSTATION PÅ POSTVÄGEN 3

Postvägen nr 3 på Dalarö

Skylt från 1950-talet som satt vid Odinsvägen och visade vägen till telegrafstationen på Postvägen 3, Dalarö

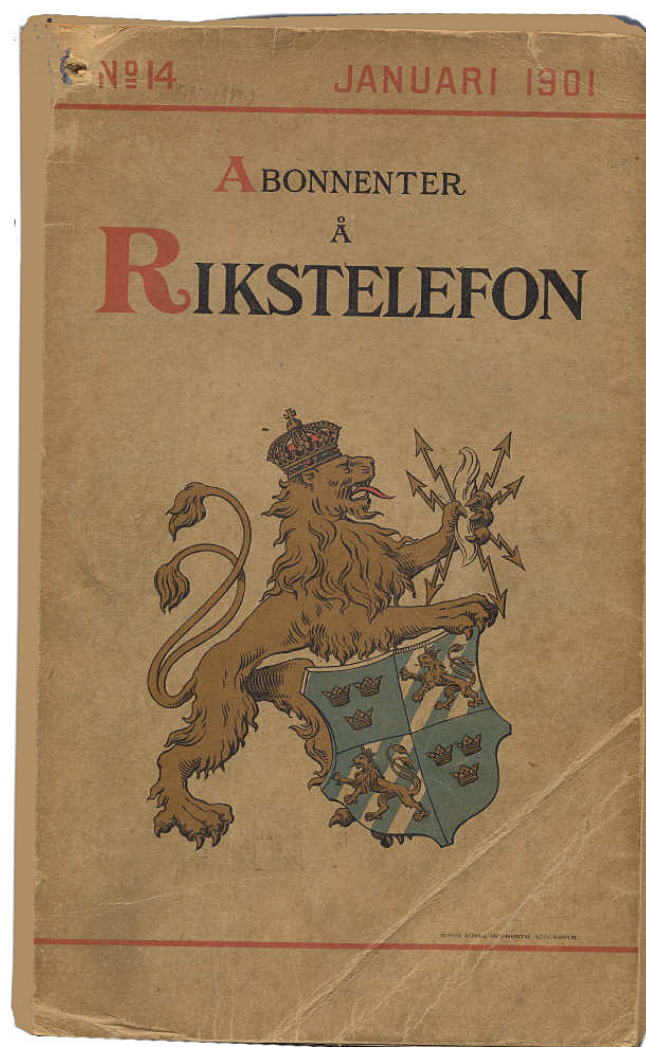
"Stjärna med åtta blixtar".
Populärt kallad "krabban".
Den femuddiga nordstjärnan,
fastställdes redan den
1 november 1856.

Några årtal i telehistorien

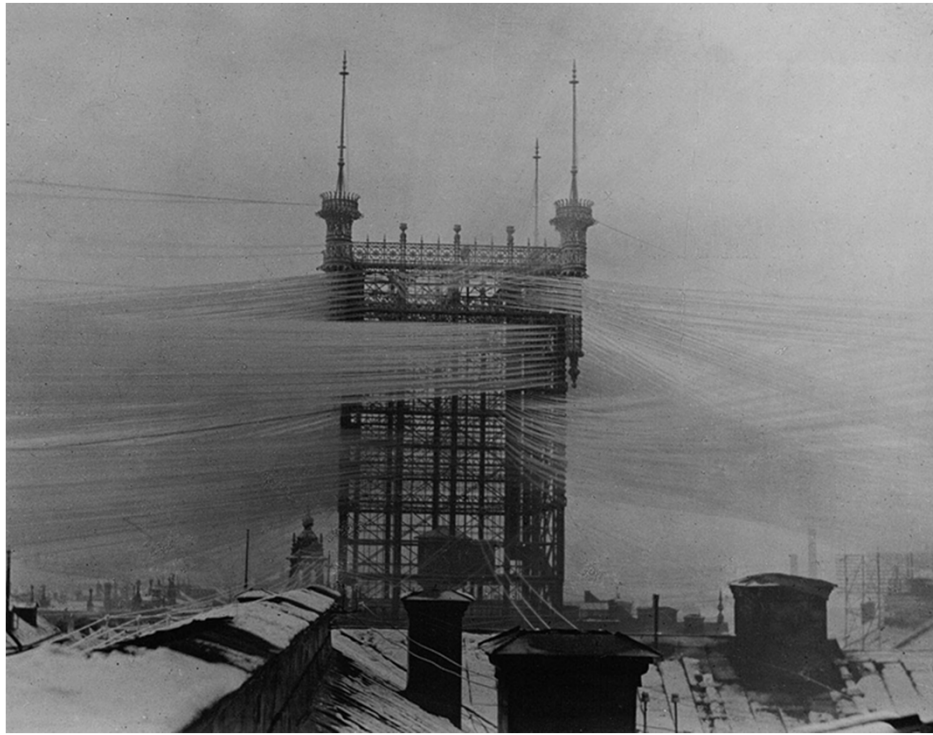
- 1792 Fransmannen Claude Chappe lanserar den optiska telegrafen.
- 1836 Stockholms skärgårds 10 optiska telegrafer uppsatta och bemannade, så att korrespondens kunde äga rum mellan Stockholm och **Dalarö**.
- 1850 De optiska telegraferna börjar allmänt ersättas av den elektriska telegrafen.
- 1853 Kongl. Elektriska Telegraf-Werket var en svensk statlig myndighet som kom till detta år och namnändrades till Kongl. Telegrafverket 1871 och sedan till Televerket 1953.
- 1858 Den elektriska telegrafen ersätter den optiska telegrafförbindelsen till **Dalarö**.
- 1865 En telegrafstation fanns på **Dalarö**. *Enl. Sveriges officiella statistik.*
- 1871 **Dalarö** har genom elektrisk telegraf förbindelse med huvudstaden.
- 1877 Första telefonförbindelsen uppkopplas i Stockholm från Grand Hotel i Stockholm till telegrafstationen i Gamla Stan.
- 1881 Optiska telegraflinjerna läggs ned. Den sista stationen fanns på Vinga.
- 1885 5 000 telefoner finns i Stockholm (världens telefontätaste stad).
- 1886 -1890 På ett flertal större platser, såsom **Dalarö** finns anordnat samtalsstationer, från vilka allmänheten att mot särskild samtalsavgift, som utgör 15 öre för 5 minuters samtal, telefonera inom nätet. *Enl. Sveriges officiella statistik.*
- 1890 Telegrafverket försöker få kontroll över alla telefonnät i landet för att standardisera tekniken och minska administrativa kostnader.
- 1890 **Dalaröbranden**: Via telefon och telegraf meddelar man Stockholm om branden.
Något senare bryts ledningsförbindelsen i den hårda stormen.
- 1890 Matilda, Ulrika, Charlotta, Sellden, född 1846, på **Dalarö** arbetade som "Telefonföreståndare". *Enl. Sveriges befolkning 1890.*
- 1900 Telegrafverket börjar att köpa upp de privata telefonbolagen och genom förvärv av Stockholms Allmänna Telefon AB och år 1918 var praktiskt taget hela telefonrörelsen i Sverige samlad hos Telegrafverket som fick monopol på sin verksamhet
- 1900 Elektriska telegrafen börjar ersättas av telefonlinjer i början av 1900-talet.
- 1902 Antalet telefoner anslutna till Telegrafverkets nät ökar från 20 procent år 1889 till 65 procent år 1902
- 1906 På **Dalarö** fanns , post-, telegraf- och telefonstation. *Enl. Nordisk familjebok Riksarkivet.*
- 1918 Telegrafverket hade nu total kontroll över Sveriges telefonnät.
- 1933 Telefonkabeln till **Jutholmen** anlades 1933 och gick upp till familjen Hagbergs
- 1950 Man har manuella växlar i Stockholms skärgård långt in på 50-talet
- 1952 **Dalarö telefonområde** automatiseras den 15 oktober 1952.
- 1952- Tore Hagbergs Tryckeri AB flyttar in i fastigheten på Postvägen 3 då Telegrafen blev automatiserad
- 1980 Telias monopolställningen börjar upplösas.

Myntapparaten CF595 var den telefon som ursprungligen användes i pagoden.

5 och 10-öres mynt kunde användas och antalet mynt som lades i kontrollerades av telefonist genom att räkna de knäppar mynten gav upphov till i myntrännen.

År 1889 hade Stockholms telefonkatalog (som hette "Telefonförbindelser i Stockholm och å andra därmed förbundne orter") 32 sidor och 188 stockholmsnummer.

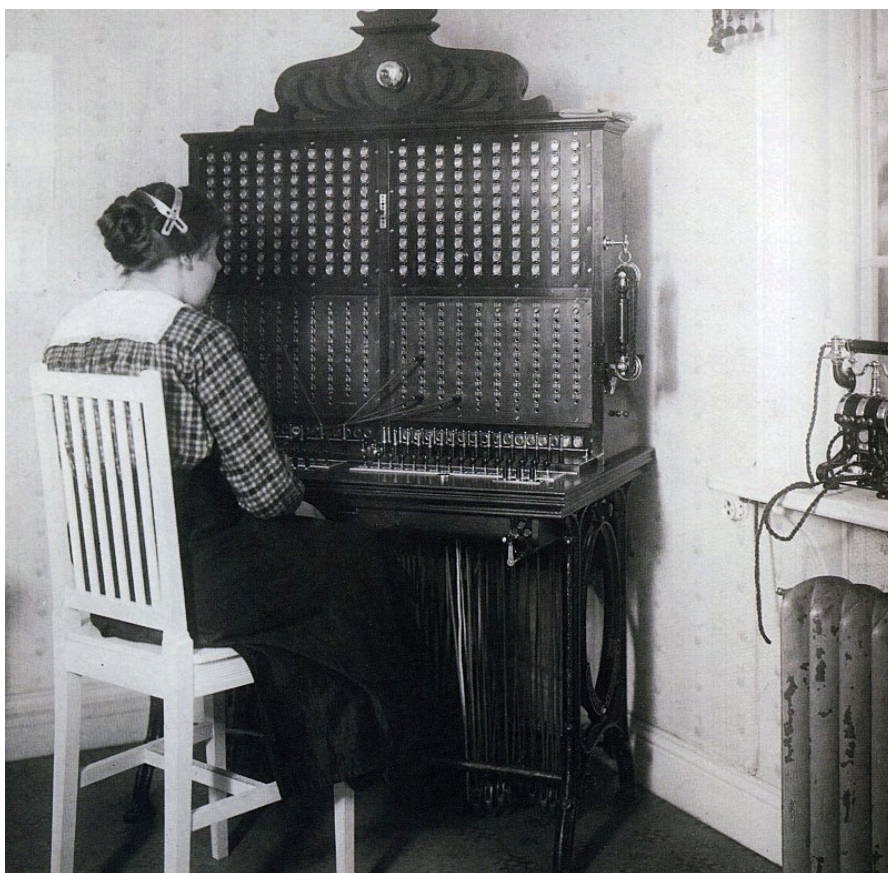

År 1887 invigdes den nya telefonstationen vid Malmskillnadsgatan i Stockholm, på taket försedd med ett jättestort torn i järn för de 4 000 telefontrådarna som över hustaken gick ut därifrån. Stationen var världens största i sitt slag. Telefontornet stod kvar till 1953 då det måste rivas efter en eldsvåda.

Några telefonmodeller från början av 1900-talet.

Ett exemplar av L M Ericssons 50-linjers telefonväxel från 1897, fotograferad ca 1915.

Ett arbete som på mindre orter ofta sköttes på entreprenad av en hemmafru.